

Lausunto jätelain muuttamista koskevasta hallituksen esitysluonnoksesta

Savo-Pielisen jätelautakunta 21.03.2024 § 4
1909/14.06/2024

Valmistelijat / lisätiedot:
ympäristöpäällikkö Saija Pöntinen, puh. 044 718 5066
etunimi.sukunimi(at)kuopio.fi

Päätösehdotus

ympäristöpäällikkö Saija Pöntinen

Jätelautakunta antaa ympäristöministeriölle jäljempänä esitetyn lausunnon.

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Selostus

Ympäristöministeriössä on valmisteltu luonnos hallituksen esitykseksi laiksi jätelain muuttamisesta. Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi yhdyskuntajätehuollon vastuunjako koskevia jätelain säännöksiä hallitusohjelman mukaisesti siten, että kunnille säädettyä vastuuta jätehuollossa rajataan.

Tällä hetkellä kuntavastuulle kuuluu vakinaisessa asunnossa, vapaa-ajan asunnossa, asuntolassa ja muussa asumisessa syntyvä jäte sekä kunnallisessa hallinto- ja palvelutoiminnassa syntyvä yhdyskuntajäte. Kunnan vastuulle kuuluu myös sellainen liikehuoneistoissa syntyvä jäte, joka kerätään yhdessä em. jätteiden kanssa. Esityksen mukaan kunnan vastuulta poistuisi jatkossa sosiaali- ja terveydenhuoltopalveluja tarjoavien asumisyksiköiden ja laitosasumisen yhteydessä syntyvän yhdyskuntajätteen jätehuolto. Kunnan jätehuollon järjestämisvastuun rajaamisella kotitaloudessa ja vapaa-ajan asunnossa syntyvään jätteeseen tavoitellaan vastuunjaon selkeyttämistä jätteen haltijan ja kunnan välillä.

Kunnan vastuu jätehuollossa on muuttunut 2000-luvulla jo useasti. Viimeisimpinä muutoksina kunnan vastuulta poistettiin sosiaali-, terveys- ja koulutuspalveluissa syntyvä yhdyskuntajäte sekä julkisessa hallinto- ja palvelutoiminnassa syntyvä muu yhdyskuntajäte. Lisäksi hyvinvointialueuudistuksen yhteydessä kunnan hallinto- ja palvelutoiminnaksi luokiteltuja sosiaali- ja terveydenhuollon yksiköitä siirtyi hyvinvointialueille, ja vuoden 2025 loppuun kestävän siirtymäajan jälkeen nämä toimijat ovat siirtymässä pois kunnan jätehuollon järjestämisvastuulta.

Asumisessa syntyvää jätettä koskevan rajauksen lisäksi jätelakimuutoksella laajennetaan paperin tuottajavastuujärjestelmää kattamaan käytöstä poistettavat kirjat. Kirjat eivät kuulu paperituotteiden tuottajavastuun piiriin, vaikka osin kirjoja on ohjautunut paperinkeräykseen. Kirjojen jätehuolto siirtyisi kunnilta ja jätteen

haltijoilta paperituotteiden tuottajille eli käytännössä painettujen kirjojen maahantuojille ja painopaperin valmistajille. Kirjojen siirtämisellä tuottajavastuuseen tavoitellaan kirjojen erilliskeräyksen lisäämistä ja kierrätyksen edistämistä.

Ympäristöministeriön lausuntopyyntö ja luonnos hallituksen esitykseksi on Lausuntopalvelu-verkkosivuilla: [Lausuntopalvelu - Luonnos hallituksen esitykseksi laiksi jätelain muuttamisesta](#). Myös lausunnot viedään tähän palveluun.

Lausunto

Pitkäkestoisen ja tuloksellisen jätehuollon kehittämisen näkökulmasta toistuvat muutokset jätehuollon järjestämisvastuisiin ovat ongelmallisia. Kuntien vastuuta jätehuollossa rajataan jatkuvasti, vaikka ympäristö- ja jätepoliittisten tavoitteiden tehokas täytäntöönpano edellyttää kuntien riittävän vahvaa asemaa jätehuollossa. Jatkuvilla kuntavastuun supistuksilla myös vaarannetaan kuntien jätehuoltoon tekemät pitkäikäiset investoinnit saattamalla ne osin turhiksi, mistä kustannukset kantavat kunnat ja niiden asukkaat. Koska lainsäädäntömuutoksia on hankalaa ennakoita, vaikeutetaan myös tulevia investointeja ja kehitystyötä.

Kunnat käyttävät aktiivisesti eri ohjauskeinoja (mm. jätehuoltomääräykset, jätetaksa ja jäteneuvonta) jätelain etusijajärjestyksen mukaisen jätehuollon edistämiseen kunnan jätehuoltovastuulla olevilla kiinteistöillä. Jätehuoltoviranomaisella on kattavat rekisterit kunnallisen jätehuollon piiriin kuuluvista asiakkaista, joiden palvelujen määräysten mukaisuutta seurataan tehokkaasti. Jätteen erilliskeräys voidaan myös toimeenpanna ilman raskaita hallintopakoprosesseja. Kun kunnan vastuulta poistuu toimintoja, kunnilla ei ole enää mahdollisuutta ohjata yhdyskuntajätehuollon toteuttamista näillä kiinteistöillä, eivätkä ne ole enää kattavasti keskitetyssä rekisterissä ja seurannassa.

Kun ajatellaan kunnallisten jätehuoltopalvelujen kokonaisuutta, on yhdenvertaisuuden näkökulmasta ongelmallista jakaa kunnan asukkaita kahteen eri luokkaan riippuen siitä, missä he asuvat. Tähän saakka kaikki asukkaat ovat voineet käyttää laajasti kunnallisia jätehuoltopalveluja: sekajätteen ja kierrätettävien jätteen keräyksen lisäksi käytettävissä on ollut mm. jäteneuvonta, vaarallisten jätteen keräyspalvelut, poistotekstiilien keräys ja lajitteluasemapalvelut. Muutoksen myötä osa asukkaista jää näiden perusmaksuilla rahoitettavien palveluiden ulkopuolelle. Ongelmallista on sekin, jos nämä asukkaat käyttävät tosiasiaa näitä palveluja edelleen, mutta palvelut katetaan muiden asukkaiden maksamilla jätemaksuilla.

Jätelaissa käytetään asumisen käsitettä myös muualla kuin niissä säännöksissä, joita nyt ehdotetaan muutettaviksi. Lakimuutoksen esitöistä ei käy ilmi, miten käsitettä näissä säännöksissä jatkossa tulkitaan eli tarkoitetaanko vain kotitaloudessa ja vapaa-ajan asunnossa syntyvää jätettä. Kunnan vastuulle on esimerkiksi säädetty asumisessa syntyvän vaarallisen jätteen vastaanotto ja käsittely, eikä tähän säännökseen ole esitetty muutosta. Tästä saattaa syntyä käsitys, että vaarallisen jätteen jätehuoltoa koskeva vastuu ulottuu kaikkeen asumiseen, vaikka laitostasuminen muut yhdyskuntajätteet rajataan kuntavastuun ulkopuolelle.

Hallituksen esitysluonnoksen mukaan vastuunjaon selkiyttäminen yhtenäistää tulkintakäytäntöjä ja vähentää tulkintoihin liittyvien epäselvyyksien selvittämisestä kunnille aiheutuvaa hallinnollista taakkaa. Savo-Pielisen jätelautakunta toteaa, että nykyinen lainsäädäntö ei ole aiheuttanut alueella sellaisia tulkintaristiriitoja, joita ehdotettu muutos selventäisi. Kun uusia rajoituksia tehdään, aiheutetaan uusia tulkintarajapintoja. Kaiken kaikkiaan nyt ehdotettu muutos jätelakiin ei vähennä käytännössä lainkaan kunnille aiheutuvaa hallinnollista taakkaa. Päinvastoin muutos aiheuttaa jälleen tarpeen muuttaa kunnallisia jätehuoltomääräyksiä, ohjeita ja käytäntöjä eli lisää hallinnollista työtä.

Nyt tehtävä jätelain muutos saattaa vaikuttaa yksinään pieneltä. Kun otetaan huomioon, että se on osa jatkuvaa muutosten sarjaa, jolla kavennetaan kunnan vastuuta ja toimintamahdollisuuksia jätehuollossa, sen merkitys on suurempi. Savo-Pielisen jätelautakunta katsoo, ettei nyt esitettyä muutosta vastuunjakoon pitäisi toteuttaa. Jätelain tulevaisissa muutoksissa kuntien asemaa tulisi päinvastoin vahvistaa, jotta varmistetaan tehokas, alueellisesti kattava ja ympäristövastuullinen jätehuollon infrastruktuuri. Erityisesti pienille toimijoille kunnan järjestämä ja keskitetysti kilpailuttama jätehuolto laajoine kierrätysmahdollisuuksineen mahdollistaa etusijajärjestyksen mukaisen jätehuollon lisäksi palvelun saatavuuden ja vaivattomuuden. Kun kuntien jäteyhtiöt joka tapauksessa kilpailuttavat kuljetuspalvelut ja merkittävässä määrin myös jätteiden käsittelypalveluja yksityisiltä jätealan yrityksiltä, edistetään myös kilpailua ja alueellista yritystoiminnan kehittymistä.

Jätelakiin ehdotettu muutos paperin tuottajavastuun laajentamisesta kattamaan myös kirjat on perusteltu. Muille paperituotteille on jo olemassa tuottajavastuu ja kirjojen sisällyttäminen kerättäväksi yhdessä muiden paperituotteiden kanssa on helppoa asukkaille. Vaikka muutoksen positiivinen ympäristövaikutus on keräyspaperin kierrätyksen kokonaisuus huomioon ottaen vähäinen, on muutos kuitenkin järkevää toteuttaa, mikäli sillä saadaan edistettyä kierrätystä.

Liitteet